

Довідка
за результатами вивчення питання щодо організації освітнього процесу
з навчального предмета «Захист України»
у Андріївському ліцеї №1 Донецької селищної ради
Ізюмського району Харківської області

Організація освітнього процесу на уроках з навчального предмету «Захист України» у Андріївському ліцеї №1 у 2022/2023 навчальному році здійснювалась відповідно до: законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Закону України «Про національну безпеку України», «Про основи національного спротиву» № 1702-IX від 01.01.2022 зі змінами від 03.05.2022, ст. 9 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», Стратегії воєнної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 25.03.2021 № 121/2021, Стратегії національно-патріотичного виховання затвердженої Указом Президента України від 18.05.2019 № 286/2019, листів Міністерства освіти і науки України» від 10.08.2022 №1/9105-22 «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 навчальному році», від 19.08.2022 №1/9530-22 «Про організацію освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році», Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392, Положення про допризовну підготовку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2000 № 1770, інших нормативних документів.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 26 лютого 2020 року №143 з 1 вересня 2020 року назву навчального предмета «Захист Вітчизни» змінено на «Захист України». Він вивчається на підставі діючого законодавства та входить до інваріантної складової Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затверджених наказом МОН України. «Захист України» є обов'язковим навчальним предметом, який вивчається в ліцеї впродовж 10 і 11 класів та під час навчально-польових занять (зборів) і навчально-тренувальних занять (дівчата). Оцінка за навчально-польові заняття (збори) НПЗ і навчально-тренувальні заняття (дівчата) НТЗ виставляється окремо від семестрових (після другого семестру) та визначає підсумкову (річну) на рівні з семестровими.

Курс «Захист України» в ліцеї викладається окремо у хлопців та дівчат у 10-А, 10-Б та 11-А класах. Учитель Захисту України (хлопці) – Мошюра О.М. (33 роки педагогічного стажу), вища кваліфікаційна категорія, педагогічне звання «Старший учитель», за фахом учитель трудового навчання. Учитель Захисту України (основи медичних знань) – Шелест Л.А. (28 років педагогічного стажу), перша кваліфікаційна категорія, за фахом учитель біології.

Відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня», затвердженої наказом МОН від 20.04.2018 №408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 №464), оновлено навчальні програми (наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698) у 2022-2023 навчальному році передбачено 1,5 год. на тиждень. Програму виконано в повному обсязі. Навчанням було охоплено 100% учнів 10-11 класу (57 учнів). Предмет вивчався юнаками та дівчатами окремо. Учениця 11 класу Полуянова Альона, за їх власним бажанням (особистим вмотивованим рішенням, за заявою батьків) навчалася за програмою для групи юнаків. Учень 11 класу Спартак Богдан, за їх власним бажанням (особистим вмотивованим рішенням, за заявою батьків) навчалася за програмою для групи дівчат.

Освітній процес здійснюється відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 19.08.2022 р. № 1/9530-22 «Методичні рекомендації щодо викладання предмета «Захист України» у 2022/2023 навчальному році».

Ведення шкільної документації (календарних, поурочних планів) здійснюється згідно з вимогами навчальної програми з предмета. Вчителів недостатньо забезпечені методичною літературою, фаховими періодичними виданнями.

Основною організаційною формою предмета «Захист України» є урок, що проводиться згідно з програмою та розкладом занять. Онлайн-урок починається (у юнаків) із шиккування, виконання Гімну України, перевірки готовності класу до уроку та тренування за

тематикою уроку протягом 3-5 хвилин. З уроку починається й виховання учнів, цього найважливішого фактору розвитку особистості, а постановка та реалізація виховних цілей уроку здійснюються в єдності з освітніми цілями. Реалізація виховних цілей, виховних вимог уроку – один із найважливіших елементів сучасного навчання, так як виховне середовище на уроці дозволяє розкрити потенціал учнів, реалізувати їх природні задатки і можливості.

Освітній процес будується на засадах гуманізму, демократизму, застосуванні особистісно орієнтованого навчання. Стосунки між учнями та вчителем, а також учнів між собою підтримуються на зразок взаємовідносин між військовослужбовцями Збройних Сил України.

Сучасний урок – це логічно закінчений, цілісний, обмежений певними рамками відрізок навчально-виховного процесу. Тому Мошура О.М. визначає для себе ті форми роботи, які для нього найприйнятніші, відповідають сучасній парадигмі освіти. Саме на уроці відбуваються основні процеси навчання, виховання і розвитку особистості.

У зв'язку з військовим станом в країні спричиненим агресією росії навчання у Андріївському лицейі №1 було організовано у дистанційному форматі. Заняття проводилися у онлайн-режимі з використанням сервісу Zoom під час синхронного режиму та мобільному додатку Viber, також для відпрацювання теоретичних навичок вчителями використовувалися освітні платформи «На урок», «Всеосвіта», а також ігрові платформи Kahoot, Ребус № 1, learning Apps, wordwall та інтерактивні завдання на віртуальній дошці Jamboard.

Викладач теоретично ознайомив учнів з правилами ТБ під час користування зброєю, виконання стройових команд, занять із прикладної фізичної підготовки, у поведінці при виникненні надзвичайної ситуації. Під час здачі нормативів учителем враховуються фізіологічні особливості, стан здоров'я та релігійні погляди учнів. У зв'язку з організацією дистанційного навчання перевірка здачі нормативів відбувалася онлайн на платформі Zoom, а також за допомогою записаних учнями відео виконаних вправ і надісланих у Viber. Завдання з вміння користуватися зброєю перевірялися за допомогою онлайн-тестування.

У ході відвідування онлайн-навчальних занять встановлено, що уроки характеризуються раціонально вибраною структурою, доцільно визначеними навчальними, виховними та розвивальними завданнями. Переважають комбіновані уроки, в яких поєднується повторення вивченого та засвоєння нового матеріалу. Уроки «Захисту України» містять теоретичну частину та практичну частину. Олександр Миколайович дотримується вимог до організації занять із Захисту України, здійснює індивідуальний підхід з урахуванням стану здоров'я, рівня фізичного розвитку. На практичних заняттях Олександр Миколайович формує навички виконання прийомів з військової справи, медико-санітарної підготовки, відпрацювання навичок стройової ходьби. Заняття проводяться з метою закріплення і удосконалення умінь і навичок, набутих у процесі навчання, та розвитку готовності до діяльності в умовах екстремальної обстановки.

На уроках захисту України у дівчат, учениці готують повідомлення, а також відпрацьовуються практичні навички щодо надання першої допомоги, користування індивідуальними засобами захисту (аптечками, протигазами, перев'язувальними матеріалами, засобами захисту шкіри). Людмила Антонівна вмilo поєднує розповідь і самостійну роботу учнів. На різних етапах онлайн-уроку вчителька використовує презентації, віртуальну дошку, освітні платформи. Вимоги сьогодення змусило вчителів у своїй роботі широко використовувати ІКТ, що позитивно вплинуло на міжпредметні зв'язки з хімією, фізикою, біологією. У процесі вивчення нового матеріалу, закріплення та перевірки засвоєння його учнями Шелест Л.А. реалізує принципи навчання: доступності, проблемності, зв'язок навчання з життям, диференціації; застосовуються методи демонстрації, діалогічний, інформаційно-повідомлюючий, пояснювальний. Простежується система роботи щодо виділення зі змісту виучуваного матеріалу найголовнішого.

Підвищення ефективності уроку – головне завдання учителя. Одним із дієвих способів реалізації цього є відповідна організація самостійної роботи. Тому педагоги пропонують пошуково-дослідницьку роботу у підготовці презентаційного матеріалу до уроку, повідомлень та інше.

Перевірка класних журналів показала, що основним видом оцінювання навчальних досягнень учнів із Захисту України, як і повинно бути, є тематичне. Основними формами і

методами контролю є усне поточне опитування, виконання інтерактивних онлайн-завдань з використанням ігрових платформ, онлайн-тестування, індивідуальних завдань тощо. Оцінюється також виконання нормативів з вогневої та тактичної підготовки, прикладної фізичної підготовки, медико-санітарної підготовки, основ цивільного захисту, оволодіння теоретичними знаннями та застосування їх на практиці. Якість виконання нормативів визначає рівень індивідуальної підготовки учнів. Важливими умовами успішності занять із предмета є висока дисципліна, організованість, відповідальність учнів.

Рівень навчальних досягнень учнів 10-11 класів за результатами річного оцінювання відображено в таблиці:

Клас	Учні за списк ом	Рівень навчальних досягнень								Якісний показник навчання	Вчитель
		Високий		Достатній		Середній		Поча- тковий			
		К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%		
10-А (хлопці)	10	6	60	1	10	3	30	-	-	70%	Мошура О.М.
10-А (дівчата)	10	7	70	3	30	-	-	-	-	100%	Шелест Л.А.
10-Б (хлопці)	6	-	-	4	66,7	2	33,3	-	-	66,7%	Мошура О.М.
10-Б (дівчата)	9	3	33,3	5	55,6	1	11,1	-	-	88,9%	Шелест Л.А.
11-А (хлопці)	11	9	81,8	2	18,2	-	-	-	-	100%	Мошура О.М.
11-А (дівчата)	11	4	36,4	7	63,6	-	-	-	-	100%	Шелест Л.А.

Отже, навчальний матеріал із предмета старшокласники засвоїли на високо-достатньому рівні.

Щорічно з метою практичного закріплення рівня знань, умінь та навичок учнів наприкінці навчального року проводяться навчально-польові заняття (збори).

Рівень навчальних досягнень учнів 11 класу за результатами НПЗ та НТЗ відображено в таблиці:

Клас	Учні за списк ом	Рівень навчальних досягнень								Якісний показник навчання	Вчитель
		Високий		Достатній		Середній		Поча- тковий			
		К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%		
11-А (хлопці)	11	9	81,8	2	18,2	-	-	-	-	100%	Мошура О.М.
11-А (дівчата)	11	4	36,4	7	63,6	-	-	-	-	100%	Шелест Л.А.

Військово-патріотичне виховання реалізується через зміст уроків захисту України, проведення пошукової роботи, бесід, семінарів.

Відповідно плану заходів першого відділу Ізюмського району територіального центру комплектування та соціальної підтримки Харківської області щодо організації та проведення військово-професійної орієнтації молоді з питань вступу до вищих військових навчальних закладів і військових коледжів сержантського складу МОУ у 2023 році 15 лютого вчителем предмету "Захист України" Мошураю О.М. для учнів 11 класу проведено профорієнтаційне заняття щодо популяризації професій військового спрямування. 03 квітня учні 11 класу Андріївського ліцею №1 мали нагоду долучитися до онлайн відео конференції з військово-професійної орієнтації шкільної молоді за участю представників навчальних закладів Міністерства Оборони України. Такі заходи дуже важливі для сучасного випускника.

Відвідуючи конференції підлітки мають змогу ознайомитися з різними професіями, зі змістом трудової діяльності в галузі кожної з них, з вимогами, які ці професії висувають до людини, а також з тим, де ними можна оволодіти у реаліях сьогодення.

Профорієнтаційні-заходи формують прагнення до оволодіння військовими знаннями, відповідним рівнем фізичної підготовки та витривалості, підвищують престиж військової служби, розвиток мотивації, спрямованої на підготовку до захисту Української держави і служби у Збройних Силах України.

7 квітня був відкритий «Кабінет Безпеки». Заняття в таких класах будуються за принципом інтерактивних методів навчання з урахуванням вікових категорій. Згідно плану проведення НПЗ та НТЗ у 2023-2024 навчальному році 14 квітня 2023 року був організований другий день навчально-польових зборів для учнів 11 класу. Вчителі предмету «Захист України» Мошура О.М. та Шелест Л.А. розпочали заняття з шикування учнів 11-го класу у кабінеті безпеки, виконання Гімну України, вшанування Хвилиною мовчання за загиблими воїнами та оголошення плану дій з прикладної фізичної підготовки, цивільного захисту, з надання першої долікарської допомоги потерпілому. Для закріплення навичок надання першої долікарської допомоги була залучена медична сестра ліцею Рукас Любов Михайлівна. Відбулося активне спілкування та наочний показ надання першої домедичної допомоги при кровотечах, переломах, зупинці дихання, зупинці серця, кульового поранення різних частин тіла. Дуже активними виявили себе учні 11 класу під час обговорення правил поведінки під час повітряної тривоги, обстрілах, ракетних ударах, надання першої допомоги потерпілому під час обстрілів на вулиці, в укритті, при завалах. Учень 11 класу Шморгун Владислав підготував доповідь та наочно представив «Види вибухонебезпечних предметів». Наступним етапом зборів були змагання з військово-прикладних видів спорту. Усі учасники віднеслися з великою відповідальністю до поставлених завдань. Серед учасників панував дух сили, завзятості, патріотизму. Учні, які показали найкращі результати, отримали грамоти.

20 квітня 2023 року в Андріївському ліцеї №1 проходили заходи, присвячені Дню цивільного захисту в рамках Тижня безпекижиттєдіяльності. Для учнів 10-11 класів Шелест Людмила Антонівна, вчитель "Захисту України, провела спільний онлайн-урок на тему "Медико-санітарна підготовка" та "Надання першої домедичної допомоги".

28 квітня 2023 року був організований третій день навчально-польових зборів. Вчителі предмету «Захист України» розповіли учням Андріївського ліцею №1 про базові принципи домедичної допомоги. Для проведення заняття з домедичної допомоги для учнів 11 класу був запрошений керівник Балаклійського відділення екстреної медичної допомоги Коваленко Поліна Юріївна. Значну частину заняття, а це майже дві години, займало практичне відпрацювання отриманих знань з учнями. Кожен учень мав можливість спробувати самостійно виконати практичні навички з надання серцево-легеневої реанімації, накласти кровоспинний турнікет, зробити тампонаду рани, перев'язку, відпрацювати прийом Хеймліка.

У цілому за підсумками 2022/23 навчального року роботу з військово-патріотичного виховання визнати задовільною.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

- матеріально-технічна база (кабінет не достатньо облаштований, та потребує оновлення відповідно до Типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів предмета «Захист України» закладів освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН №1357 від 13 грудня 2021 року).
- потребують урізноманітнення форми і типи уроків, для підвищення інтересу учнів до навчання.

Заступник директора з навчально-виховної роботи

Аліна ЛЮТА